

Ruimtelijke ordening

5845

Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State,
23 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:802
(Leudal)
(mr. S.F.M. Wortmann)

Geurhinder.

Gemeentebestuur mocht bij verlenen van een bouwvergunning de op dat moment van toepassing zijnde, in de aangepaste gebiedsvisie opgenomen, normen in aanmerking nemen omdat voldoende is gemotiveerd waarom een tamelijk slecht leefklimaat ter plekke aanvaardbaar is te achten in plaats van het oorspronkelijke redelijk goede leefklimaat. Beroep ongegrond.

Met noot P.P.A. Bodden

Uitspraak op het hoger beroep van:
[appellante], wonend te Ell, gemeente Leudal,
tegen de uitspraak van de rechtbank Limburg van
5 juni 2015 in zaak
nr. 14/366 in het geding tussen:
[appellante]
en
het college van burgemeester en wethouders van
Leudal.

Procesverloop

Bij besluit van 16 december 2013 heeft het college opnieuw een projectbesluit genomen, onder gelijktijdige verlening van een bouwvergunning aan [vergunninghoudster] voor het bouwen van drie stallen, een loods, mestopslagsilo's en een sleufsilos op het perceel [locatie 1] te EII (hierna onderscheidenlijk: het bouwplan en het perceel).

Bij uitspraak van 5 juni 2015 heeft de rechtbank het door [appellante] daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard. Deze uitspraak is aangehecht. Tegen deze uitspraak heeft [appellante] hoger beroep ingesteld.

Het college heeft een verweerschrift ingediend. Vergunninghoudster heeft daartoe in de gelegenheid gesteld, een schriftelijke uiteenzetting gegeven.

De zaak is door een meervoudige kamer van de Afdeling verwezen naar een enkelvoudige.

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 19 februari 2016, waar [appellante], bijgestaan door G.H.W. van Spaandonk, en het college, vertegenwoordigd door W.H.J. Boonen en H.W.P. van Roij, beiden werkzaam bij de gemeente, zijn verschenen. Voorts is daar vergunninghoudster, vertegenwoordigd door [gemachtigde], bijgestaan door ing. H. Stultiëns en mr. J. van Groningen, advocaat te Midelharnis, gehoord.

Overwegingen

1. De in het bouwplan voorziene bouwwerken zullen worden gebruikt voor het houden van 10.224 vleesvarkens op het perceel. Het perceel ligt in het buitengebied van Leudal, in een zogenoemd concentratiegebied als bedoeld in de Reconstructiewet concentratiegebieden. [appellante] woont op het naastgelegen perceel [locatie 2]. Zij is het er niet mee eens dat het college met het bouwplan heeft ingestemd, omdat realisering daarvan haar leefklimaat aantast.

2. Bij besluit van 10 mei 2011 heeft het college voor een zelfde bouwplan een projectbesluit genomen, onder gelijktijdige verlening van een bouwvergunning aan vergunninghoudster. Bij uitspraak van de Afdeling van 3 april 2013 in zaak nr. 201204483/1/A1 is dat besluit vernietigd, omdat het college onvoldoende had gemotiveerd waarom het leefklimaat bij de woning van [appellante] wat betreft geurbelasting is aan te merken als een "redelijk goed" leefklimaat als bedoeld in de "Gebiedsvisie behorend bij de verordening geurhinder en veehouderij 2011" van de gemeente Leudal (hierna: de gebiedsvisie). Daarbij heeft de Afdeling in aanmerking genomen dat in de gebiedsvisie is vermeld dat de Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij (hierna: de Handreiking) bij de beoordeling van het leefklimaat als basis heeft gediend. Uit de Handreiking blijkt dat wanneer de voorgrondbelasting meer draagt dan de helft van de achtergrondbelasting, de voorgrondbelasting altijd tot het hoogste geurhinderpercentage zal leiden, hetgeen evenzeer volgt uit de gebiedsvisie. In dit geval bedraagt de voorgrondbelasting 13,78 ou/m³ en de achtergrondbelasting 23,32 ou/m³. De voorgrondbelasting bedraagt derhalve meer dan de helft van de achtergrondbelasting. Om die reden is de voorgrondbelasting maatgevend. Uit tabel B behorende bij bijlage 6 van de Handreiking volgt dat een voorgrondbelasting van 13,78 ou/m³ in een concentratiegebied zal leiden tot iets minder dan 25% geurgehinderden. Uit de in bijlage 7, onder b, opgenomen tabel van de Handreiking blijkt vervolgens dat een dergelijk percentage geurgehinderden leidt tot een "tamelijk slecht" leefklimaat. Het college heeft, gelet hierop, onvoldoende gemotiveerd waarom het leefklimaat bij de woning van [appellante] desondanks is aan te merken als een "redelijk goed" leefklimaat als bedoeld in de gebiedsvisie, aldus de Afdeling in die uitspraak.

3. De raad van de gemeente Leudal (hierna: de raad) heeft naar aanleiding van voormelde uitspraak van de Afdeling op 3 september 2013 paragraaf 3.4 van de gebiedsvisie aangepast (hierna: de aangepaste gebiedsvisie). Volgens de aangepaste gebiedsvisie was in paragraaf 3.4 van de gebiedsvisie onvoldoende rekening gehouden met de feitelijke aard van de te onderscheiden gebieden, waardoor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen onnodig werden belemmerd. Volgens de aangepaste gebiedsvisie dienen de maximale geurhinderpercentages zodanig te worden vastgesteld dat deze aansluiten bij de aard van de te onderscheiden gebieden. Indien deze percentages te laag worden vastgesteld, terwijl in het gebied feitelijk sprake is van een relatief hoge

geurbelasting, worden hierdoor alle eventuele gewenste ontwikkelingen gefrustreerd, terwijl er geen reden is om aan te nemen dat daadwerkelijk van een te hoge geurbelasting sprake is.

Ten aanzien van het buitengebied is in de aangepaste gebiedsvisie vermeld dat als onderscheidenlijk de maximale voor- en achtergrondbelasting 14 ou/m³ en 28 ou/m³ bedragen, nog sprake is van een aanvaardbaar geurhinderniveau, ondanks dat in dat geval het percentage geurgehinderden 25 is en het woon- en leefklimaat "tamelijk slecht" is. Voor dit standpunt is volgens de aangepaste gebiedsvisie aansluiting gezocht bij de categorie-indeling, die werd gehanteerd voorafgaand aan de inwerking-treding van de Wet geurhinder en veehouderij (hierna: de Wgv). Voor categorie III, die ziet op verspreid liggende, niet-agrarische bebouwing, die aan het betreffende buitengebied een overwegende woon- of recreatiefunctie verleent, bedroeg het maximale percentage geurgehinderden 22. Voor categorie IV, die ziet op verspreid liggende, niet-agrarische bebouwing, bedroeg dat percentage 36. Volgens de aangepaste gebiedsvisie is in het buitengebied van Leudal voornamelijk categorie IV bebouwing aanwezig, een enkele keer afgewisseld met categorie III bebouwing. Wat betreft het maximale percentage geurgehinderden zou daarom volgens de aangepaste gebiedsvisie aangesloten kunnen worden bij het gemiddelde percentage geurgehinderden van de categorieën III en IV, te weten 29. Omdat uit de Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Leudal 2011 volgt dat voor het buitengebied de maximale geurnorm 14 ou/m³ is, waarbij het percentage geurgehinderden 25 bedraagt, is daarbij aangesloten, aldus de aangepaste gebiedsvisie.

4. [appellante] betoogt dat de rechtbank heeft miskend dat realisering van het bouwplan een zodanige geurhinder bij haar woning tot gevolg heeft dat het college niet in redelijkheid aan het bouwplan medewerking heeft kunnen verlenen. Volgens haar bevat het besluit van 16 december 2013 opnieuw geen deugdelijke motivering wat betreft deze geurhinder. Daartoe voert zij aan dat in de door het college aan dat besluit ten grondslag gelegde aangepaste gebiedsvisie, zonder rekening te houden met haar belangen, voor het buitengebied als hier aan de orde een "tamelijk slecht" leefklimaat als aanvaardbaar wordt beschouwd, terwijl in de gebiedsvisie voor het buitengebied nog een "redelijk goed" leefklimaat als aanvaardbaar werd beschouwd. Voorts gaat de aangepaste gebiedsvisie er volgens [appellante] ten onrechte van uit dat een "tamelijk slecht" leefklimaat in het buitengebied aanvaardbaar is, nu de hoogte en onderbouw van de daaraan ten grondslag liggende uit de Wgv afkomstige normen ter discussie staan en de staatssecretaris van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu onderzoek verricht naar die normen. [appellante] verwijst in dit verband naar een brief van de GGD Noord-Brabant van 10 maart 2015 aan de wethouders Volksgezondheid en Milieu van de gemeenten in Noord-Brabant, waarin onder meer is opgenomen dat gemeenten in afwachting van het advies van voormeld Ministerie een aanhoudingsbesluit

kunnen nemen om de vergunningverlening met betrekking tot een veehouderij stil te leggen.

4.1. De rechtbank heeft in het aangevoerde terecht geen grond gevonden voor het oordeel dat het college niet in redelijkheid aan het bouwplan medewerking heeft kunnen verlenen. Het leefklimaat bij de woning van [appellante] wordt door realisering van het bouwplan niet dusdanig aangetast dat haar belang dient te prevaleren boven het tegengestelde belang van vergunninghoudster. Daarbij is van belang dat de woning van [appellante] ligt in het buitengebied van de gemeente Leudal en uit de aangepaste gebiedsvisie, die het college aan het besluit van 16 december 2013 ten grondslag heeft gelegd, volgt dat in het buitengebied als hier aan de orde bij voormelde voorgrondbelasting van 13,78 ou/m³ nog sprake is van een aanvaardbaar geurhinderniveau, ondanks dat in dat geval het percentage geurgehinderden 25 is en het woon- en leefklimaat "tamelijk slecht" is. De rechtbank heeft terecht overwogen dat in de aangepaste gebiedsvisie voldoende is gemotiveerd waarom een "tamelijk slecht" leefklimaat ter plekke aanvaardbaar is te achten. Dat [appellante] het niet eens is met de aangepaste gebiedsvisie, omdat hierin een "tamelijk slecht" leefklimaat in het buitengebied aanvaardbaar wordt geacht, terwijl in de oorspronkelijke gebiedsvisie in het buitengebied een "redelijk goed" leefklimaat als aanvaardbaar werd beschouwd, leidt niet tot een ander oordeel.

Dat, als gesteld, de staatssecretaris van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu onderzoek verricht naar de normen met betrekking tot geurhinder en veehouderij, kan [appellante] niet baten. Die omstandigheid laat onverlet dat het college bij het nemen van het besluit van 16 december 2013 de op dat moment van toepassing zijnde in de aangepaste gebiedsvisie opgenomen normen in aanmerking heeft mogen nemen. Aangezien voormelde brief van de GGD dateert van na het besluit van 16 december 2013, heeft het college daarin geen grond kunnen vinden voor het aanhouden van de vergunningaanvraag voor het bouwplan.

Het betoog faalt.

5. Het hoger beroep is ongegrond. De aangevallen uitspraak dient te worden bevestigd.

6. Voor een proceskostenveroordeling bestaat geen aanleiding.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

bevestigt de aangevallen uitspraak.

Noot

De hierboven opgenomen uitspraak laat zien dat het gemeentebestuur bij het bepalen van het aanvaardbaar woon- en leefklimaat in relatie tot geurhinder afkomstig van dierenverblijven veel beleidsvrijheid toekomt. Alvorens ik toekom aan de uitspraak, schets ik eerst kort het juridisch kader. Ten aanzien van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling (bijvoorbeeld een woonwijk of een bedrijventerrein of de nieuwvestiging van een veehouderij)

kan niet zonder meer worden volstaan met een toetsing aan de op grond van de Wet geurhinder en veehouderij (hierna: de Wgv) dan wel geurverordening geldende geurnorm. In de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 7 oktober 2009 (ECLI:NL:RVS:2009:BJ9529) overwoog de Afdeling dat indien de (op basis van de Wgv dan wel een geurverordening geldende) geurnorm wordt overschreden, hieruit – anders dan voorheen – niet volgt dat ter plaatse sprake is van een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat (en derhalve niet van een goede ruimtelijke ordening (vgl. artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening) kan worden gesproken). Voorts is de uitspraak van de Afdeling van 6 januari 2010 (ECLI:NL:RVS:2010:BK8369) van belang. Daarin overwoog de Afdeling dat ook indien de voor veehouderijen toepasselijke norm niet wordt overschreden, er niet zonder meer van kan worden uitgegaan dat ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gerealiseerd. Kortom: of de geldende geurnorm wordt overschreden, is niet bepalend, althans niet doorslaggevend. Waar het om gaat, is of, daargelaten de norm, een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gerealiseerd.

Van belang is dat de hiervoor weergegeven lijn in de jurisprudentie, voor zover het de vaste afstanden betreft, later weer is verlaten, althans is genuanceerd. Indien tussen de veehouderij en een geurgevoelig object de in de Wgv of de hierop gebaseerde geurverordening genoemde afstand wordt aangehouden, mag in beginsel worden aangenomen dat bij het geurgevoelig object een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. Indien tussen de veehouderij en een geurgevoelig object niet de in de Wgv of de hierop gebaseerde geurverordening genoemde afstand wordt aangehouden, mag niet zonder meer worden aangenomen dat daar een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. In een dergelijk geval dient het bevoegd gezag te motiveren waarom ter plaatse van het geurgevoelig object niettemin een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd (zie onder meer ABRvS 24 oktober 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY1045).

Ook indien de milieukwaliteit bijvoorbeeld kwalificeert als matig, kan sprake zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en daarmee van een goede ruimtelijke ordening. Een voorbeeld hiervan vormt de uitspraak van de Afdeling van 23 juni 2010 (ECLI:NL:RVS:2010:BM8792), waarin het bevoegd gezag een berekening had overgelegd waaruit volgde dat de achtergrondbelasting op de in het bouwplan voorziene woningen goed tot redelijk was en dat de voorgrondbelasting op de woningen matig tot redelijk goed was. Hiermee was inzichtelijk gemaakt dat ter plaatse van de in het bouwplan voorziene woningen een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kon worden gerealiseerd, aldus de Afdeling.

Voorts is de uitspraak van de Afdeling van 13 april 2011 (ECLI:NL:RVS:2011:BQ1060) van belang. De gemeenteraad had zich bij de vaststelling van het bestreden besluit uitdrukkelijk op het standpunt gesteld dat sprake was van een goed woon- en leef-

klimaat. Uitgaande van de Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij (hierna: de Handreiking) was echter sprake van een matig woon- en leefklimaat. De Afdeling oordeelde dat het bestreden besluit niet berustte op een deugdelijke motivering en vernietigde het besluit. De Afdeling zag echter aanleiding de rechtsgevolgen van het bestreden besluit in stand te laten en overwoog hiertoe als volgt:

“(…) 2.9.1. De Afdeling ziet aanleiding te beoordelen of de rechtsgevolgen van evenbedoeld besluit met toepassing van artikel 8:72, derde lid, van de Awb in stand kunnen worden gelaten.

Ter zitting heeft de raad toegelicht dat het hier gaat om een te realiseren uitleggebied op de rand van het stedelijke gebied waar kopers van woningen een bewuste keuze maken en weten wat zij van hun leefomgeving kunnen verwachten. In verband hiermee acht de raad, ook indien wordt uitgegaan van laatstbedoeld percentage geurgehinderden, het toekomstig woon- en leefklimaat ter plaatse aanvaardbaar.

In aanmerking genomen hetgeen [appellant] en anderen hebben aangevoerd bestaat geen aanleiding voor het oordeel dat de raad, gegeven de hem toekomende beoordelingsruimte, hiermee niet voldoende draagkrachtig heeft gemotiveerd dat ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat zal worden gerealiseerd.

Verder is niet in geschil dat na de vaststelling van het plan het rapport van 6 april 2010 "onderzoek geurhinder+ luchtkwaliteit Laarderweg 70" is opgesteld, waarin onder meer is geconcludeerd dat in het plan geen kans bestaat op overschrijdingen van de normeringen als aan te houden in het ter zake aan te houden wettelijke kader.

De Afdeling ziet in het vorenstaande aanleiding te bepalen dat de rechtsgevolgen van evenbedoeld bestemmingsplan in stand blijven. (...)”.

Ook de hierboven opgenomen uitspraak is een voorbeeld van een nieuwe motivering, die wat betreft de waardering van het woon- en leefklimaat aanzienlijk verschilt van de eerdere. Niettemin haalt deze de eindstreep.

Reeds bij uitspraak van 3 april 2013 (ECLI:NL:RVS:2013:BZ7606) had de Afdeling een projectbesluit annex bouwvergunning voor een veehouderij vernietigd, omdat burgemeester en wethouders onvoldoende hadden gemotiveerd waarom het leefklimaat bij de woning van appellant wat betreft geurbelasting was aan te merken als een redelijk goed leefklimaat als bedoeld in de gebiedsvisie die aan de geurverordening van de gemeente Leudal ten grondslag lag. De gebiedsvisie was wat betreft de beoordeling van het woon- en leefklimaat gebaseerd op de Handreiking. Volgens de Handreiking zal, wanneer de voorgrondbelasting meer bedraagt

dan de helft van de achtergrondbelasting, de voorgrondbelasting altijd tot het hoogste geurhinderpercentage leiden. In casu bedroeg de voorgrondbelasting 13,78 ou/m³ en de achtergrondbelasting 23,32 ou/m³, zodat de voorgrondbelasting maatgevend was. Uit tabel B behorende bij bijlage 6 van de Handreiking volgt dat een voorgrondbelasting van 13,78 ou/m³ in een concentratiegebied iets minder dan 25% geurgehinderden met zich brengt, hetgeen kwalificeert als een tamelijk slecht leefklimaat (zie de in bijlage 7 onder b opgenomen tabel van de Handreiking). De stelling van burgemeester en wethouders dat sprake was van een redelijk goed leefklimaat vond derhalve geen steun in de Handreiking en de mede daarop gebaseerde gebiedsvisie, zo legde de Afdeling bloot. Volgens de Afdeling was sprake van een motiveringsgebrek.

Naar aanleiding van de uitspraak van 3 april 2013 heeft de gemeenteraad van Leudal op 3 september 2013 de gebiedsvisie deels aangepast. De gemeenteraad overwoog hierbij dat de (oorspronkelijke) gebiedsvisie onvoldoende rekening hield met de feitelijke aard van de te onderscheiden gebieden, waardoor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen onnodig werden belemmerd. Volgens de aangepaste gebiedsvisie dienen de maximale geurhinderpercentages zodanig te worden vastgesteld dat deze aansluiten bij de aard van de te onderscheiden gebieden. Indien deze percentages te laag worden vastgesteld, terwijl in het gebied feitelijk sprake is van een relatief hoge geurbelasting, worden hierdoor alle gewenste ontwikkelingen gefrustreerd, terwijl er geen reden is aan te nemen dat daadwerkelijk van een te hoge geurbelasting sprake is. De aanpassing hield in dat sprake is van een aanvaardbaar geurhinderniveau, indien de maximale voor- en achtergrondbelasting respectievelijk 14 ou/m³ en 28 ou/m³ bedragen, ondanks dat in dat geval het percentage geurgehinderden 25 is en het woon- en leefklimaat, uitgaande van de Handreiking, tamelijk slecht is. Ter onderbouwing van deze aanpassing verwees de gemeenteraad naar de categorie-indeling zoals die werd gehanteerd voor de inwerkingtreding van de Wgv (derhalve voor 1 januari 2007). In concentratiegebieden gold toen (artikel 1, tweede lid, van) de Wet stankemissie in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden. Die wet maakte onder andere een onderscheid tussen verspreid liggende, niet-agrarische bebouwing, die aan het betreffende buitengebied een overwegende woon- of recreatiefunctie verleent (categorie III) en verspreid liggende niet-agrarische bebouwing (categorie IV). Voor categorie III bedroeg het maximale percentage geurgehinderden 22 en voor categorie IV bedroeg dat percentage 36. Volgens de aangepaste gebiedsvisie is in het buitengebied van Leudal overwegend sprake van categorie IV-bebouwing en in mindere mate van categorie III-bebouwing. Daarom kon volgens de gemeenteraad aangesloten worden bij het gemiddelde percentage geurgehinderden van de categorieën III en IV, te weten 29. De Afdeling oordeelt dat in de aangepaste gebiedsvisie voldoende is gemotiveerd waarom een tamelijk slecht leefklimaat ter plek-

ke aanvaardbaar is te achten. Dat appellante zich niet kan verenigen met de aangepaste gebiedsvisie, omdat hierin een tamelijk slecht leefklimaat in het buitengebied aanvaardbaar wordt geacht, terwijl in de oorspronkelijke gebiedsvisie in het buitengebied een redelijk goed leefklimaat als aanvaardbaar werd beschouwd, leidt volgens de Afdeling niet tot een ander oordeel.

P.P.A. Bodden

Bedrijfsopvolging

5846

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 23 februari 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:1392

(Winstclausule)

(mrs. I. Tubben, M.E.L. Fikkers en P. Roorda)

[Burgerlijk Wetboek, art. 6:248, 6:249, 6:258, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, art. 21]

Erfrecht. Winstclausule

Uitleg winstdelingsclausule in een notariële akte. Beroep op wijziging van de overeenkomst op grond van onvoorziene omstandigheden. Beroep op de aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid. Ingangsdatum wettelijke rente.

Met noot T. J. Mellema-Kranenburg

arrest in de zaak van
[naam] in haar hoedanigheid van wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige [appellante],
wonende te [woonplaats],
appellante,
in eerste aanleg: gedaagde in conventie, eiseres in (voorwaardelijke) reconventie,
hierna: [appellante],
advocaat: mr. W.R. Kamminga, kantoorhoudend te Oosterwolde, die ook heeft gepleit,
tegen
[geïntimeerde],
wonende te [woonplaats],
geïntimeerde,
in eerste aanleg: eiser in conventie, verweerder in (voorwaardelijke) reconventie,
hierna: [geïntimeerde],
advocaat: mr. J.M. van Rongen, kantoorhoudend te Heerenveen, die ook heeft gepleit.
Het hof neemt de inhoud van het tussenarrest in incident van 30 juni 2015 hier over.

1 Het verdere verloop van het geding in hoger beroep

[geïntimeerde] heeft na voornoemd tussenarrest op 6 oktober 2015 een memorie van antwoord genomen.